

استادان ادبیات فارسی هند در کتابخانه و موزه رضوی

ملک سلیم جاوید، رئیس بخش فارسی دانشگاه جواهر لعل نهرو نیز در این بازدید، کتابخانه آستان قدس رضوی را مکانی مناسب برای مطالعات متون ادبی فارسی عنوان کرد و گفت: چنین مکانی مملو از ظرافت‌های هنر معماری را در هند نمی‌توان یافت.

مؤکد و مکرر استاد در خلوات و جلوات، در احتراز از این گونه مجالس برای خودشان بود، لذا ما نیز عمل به وظیفه می‌کنیم که همانا خواسته آن عزیز باشد...».

به عرض مبارک می‌رساند ما نیز به عنوان بخشی از دوستداران آن استاد، جزو منویایمان بود که به عنوان تعظیم از آن لطیفه الهی، مراسمی داشته باشیم، لکن از آنجایی که توصیه‌های

با عنوان چهلم برای ایشان برگزار نخواهد شد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «... پیرو لطف بزرگواران در خصوص پیگیری مراسم اربعین استاد فاطمی نیا

جمعی از استادان زبان و ادبیات فارسی و رئیسان دانشگاه‌های ممتاز لکهنو، بگلپور و خواجه معین‌الدین چشتی کشور هند از کتابخانه و موزه مرکزی آستان قدس رضوی بازدید کردند.

حلیم اختر ابومحمد، رئیس بخش فارسی دانشگاه

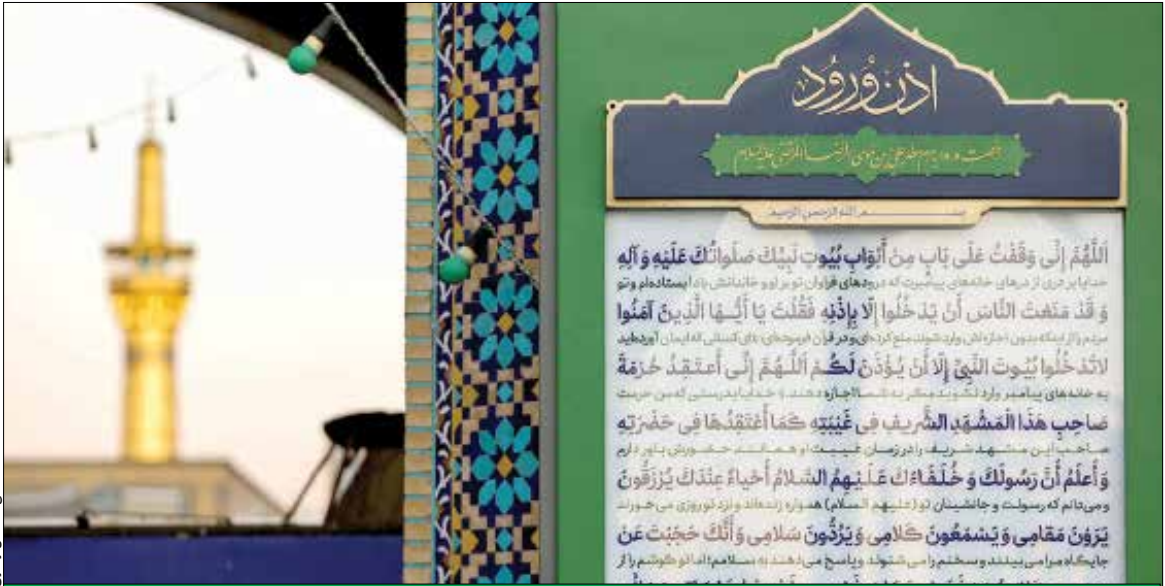

اطلاعیه

«چرا مراسم چهلم برگزار نشد؟» خانواده آیت‌الله سیدعبدالله فاطمی نیا؛ استاد اخلاق، محقق و منبری محبوب، در اطلاعیه‌ای اعلام کردند طبق سفارش و خواسته استاد، مراسمی

بررسی آثار و آداب زیارت در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام جعفری‌پور، محقق و مؤلف علوم حدیث

با امام رضا (علیه‌السلام) رفاقت کنیم

یکی از عوامل درمان افسردگی و روان‌پریشی و درمانگر روحی انسان بنابر تأکید روایت‌ها، زیارت است، چنان‌که در روایت آمده: هیچ انسان دردمندی به زیارت نمی‌رود مگر آنکه خدای متعال آلام او را برطرف می‌کند.

می‌گیرند و با اجتماع آن‌ها همدلی و همگرایی نه فقط بین شیعیان بلکه پیروان دیگر ادیان ومذاهب ایجاد می‌شود. از این رو ائمه(ع) دنبال این بودند تا با زیارت برای شیعه پایگاه و قطب فرهنگی ایجاد شود و برسد به جایگاهی که در کل عالم هستی پایگاه داشته باشد، برای همین است که نه تنها زیارت ائمه(ع) بلکه زیارت امامزادگان هم مورد توصیه است مثل حرم حضرت شاهچراغ(ع)، حرم حضرت فاطمه معصومه(س) وحرم حضرت عبدالعظیم حسنی(ع).

■ **خب با این معنا و تفسیر، زیارت چه آثار و برکاتی برای زائر به رماغان می‌آورد؟**

زیارت هم در بُعد دنیوی هم در بُعد اخروی آثار زیادی دارد؛ امام صادق(ع) فرمودند: گمان نکنید پولی که برای زیارت خرج می‌کنید از جیب شما رفته بلکه تا ۱۰ برابر آن را خدای متعال جبران می‌کند؛ این یعنی افزایش رزق مادی و معنوی انسان از برکات زیارت.

از دیگر آثار زیارت، برکت در عمر است، چنان‌که امام صادق(ع) فرمودند: با زیارت ما اهل بیت(ع)، خداوند عمر شما را برکت می‌بخشد. از دیگر آثار دنیوی زیارت تأمین آرامش در دنیاست، امروز دنیا دچار افسردگی است و بسیاری از انسان‌ها از روان‌پریشی رنج می‌برند. یکی از عوامل درمان افسردگی و روان‌پریشی و درمانگر روحی انسان بنا بر تأکید روایت‌ها، زیارت است، چنان‌که در روایت آمده: هیچ انسان دردمندی به زیارت نمی‌رود مگر آنکه خدای متعال آلام او را برطرف می‌کند.

واقعیت تجربی ما هم همین را تأیید می‌کند، شما ببینید خیلی‌ها می‌گویند: وقتی در حال و هوای

آمنه مستقیمی! در زیارت می‌گوییم: یا امام رضا(ع)! از هر چه در مسیر شما نیست، منصرف می‌شویم. اینکه انسان ادب زیارت را رعایت کند و با امام رضا(ع) رفیق باشد

مهم‌ترین دستاورد زیارت محسوب می‌شود. برای بررسی معنا و چیستی، آداب و برکات و رهاورد زیارت امام مهربانی‌ها، پای صحبت‌های حجت‌الاسلام ابوالفضل جعفری‌پور، محقق و پژوهشگر علوم حدیث و مؤلف آثارِی همچون «زندگی، نکته‌ها و پیام‌های ناب از صحیفه سجادیه» و «این‌گونه پاسخ دهیم» نشست‌ایم.

■ **خوب است همین ابتدای گفت‌وگو درباره معنی و مفهوم «زیارت» حرف بزنیم و بعد بپردازیم به اینکه چرا در آموزه‌های دینی ما این قدر روی مفهوم زیارت تأکید و سفارش بسیار شده است؟** زیارت از ماده «زور» گرفته شده، اگر یک تعریف زور را روی گرداندن و انصراف از چیزی بدانیم پس وقتی ما به زیارت می‌رویم باید از هر چه در مسیر اهل بیت(ع) نیست منصرف و رویگردان شویم. برای همین خدمت امام عرضه می‌داریم: یا امام رضا(ع)! از هر چه در مسیر شما نیست، منصرف می‌شویم، نتیجه اینکه وقتی حضرات ائمه(ع) مثلاً با غیبت، دروغ، سخن چینی و چالش‌های اخلاقی مخالف هستند، زائر هم باید مثل آنان بشود.

هدفی که اهل بیت(ع) از توصیه به زیارت دنبال می‌کنند ایجاد یک پایگاه فرهنگی برای شیعه به عنوان مرکز همدلی و همیاری است. چنان که در ایام اربعین حسینی، زائران در کنار هم قرار

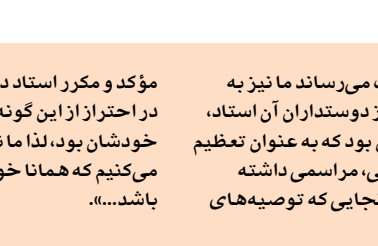
حرم امام رضا(ع) قرار می‌گیریم، انگار از دنیا و آلام آن دل‌کنده می‌شویم. پس اینکه در روایت‌ها تصریح شده حرم امام رضا(ع) باغی از باغ‌های بهشت است، واقعیت دارد، چون جنس حرم این دنیایی نیست و حضور در آن، انسان را از دنیا و مادیاتش جدا می‌کند. زیارت امام رضا(ع) آثار اخروی زیادی هم دارد؛ یکی از اصحاب جوادالائمه(ع) نقل می‌کند از مولایم محمد بن علی الجواد(ع) شنیدم که فرمودند: در روز قیامت موازی منبر جدم رسول خدا(ص) منبری قرار داده می‌شود که روی آن منبر نمی‌رود مگر زائر پدرم علی بن موسی الرضا(ع). این حدیث در کنار خطبه ۱۰۴ نهج‌البلاغه خیلی معنا پیدا می‌کند. خطبه‌ای که امیرالمؤمنین(ع) فرمودند: خوشا به حال کسی که در قیامت به اندازه یک جای یا محلی برای ایستادن داشته باشد.

زیارت امام رضا(ع) به ما کرامتی می‌دهد که جایی کنار منبر پیامبر(ص) قرار می‌گیریم؛ اگر تصویر روشنی از قیامت داشته باشیم آن وقت عظمت این اثر زیارت امام رضا(ع) برای ما آشکار می‌شود.

■ **چرا با این همه رأفت و مهربانی امام رضا(ع) و برکاتی که زیارت ایشان دارد، برخی مخالفان علیه زیارت حضرت(ع) شبهه ایجاد می‌کنند؟**

این مسئله مختص امروز نیست و ریشه در گذشته‌ها دارد. اهل بیت(ع) همگی نورهستند، بنابراین از همان ابتدا دشمنان سعی داشتند از راه‌های مختلف این نور را خاموش یا کم‌فروغ کنند. در حالی که قرآن کریم می‌فرماید: «بِرِیْطُونِ

کتابخانه حرم مطهر رضوی را مایه فخر ایران و جهان اسلام برشمرد و گفت: اینجا مکان بسیار مناسبی برای پژوهش است و فرصت هر گونه مطالعه دینی با استفاده از کتاب‌های معتبر اسلامی فراهم است. مسلمانان هند بسیار علاقه دارند که از این مکان دیدن کنند.

أَنْ يَطْفُؤُوا نَوْرَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يَبْلُغَ نَوْرُهُ؛ کافران می‌خواهند که نور خدا را با دهانشان (به نفس تیره و گفتار جاهلانه خود) خاموش کنند و خدا نمی‌گذارد تا آنکه نور خود را در منتهای ظهور و حد اعلای کمال برساند.».

اگر به رخدادهای مهم صدر اسلام و حوادثی که منجر به خلافت بنی‌امیه و بنی‌عباس می‌شود دقت کنیم، در این زمینه به تحلیل درستی می‌رسیم. امام صادق(ع) در این مورد فرمودند: آن‌ها می‌خواستند خودشان به حکومت دنیایی برسند. اگر انسان قیامت و معاد را فراموش کند آن گاه حاضر به غصب و جسارت در حق اهل بیت(ع) می‌شود.

دومین عامل دشمنی‌ها علیه امام رضا(ع) حسادت است چون اهل بیت(ع) دارای علم، کرامات و فضائل بسیار هستند، مورد حسادت قرار می‌گیرند. امام صادق(ع) ذیل آیه «أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ» فرمودند: آن‌ها که مورد حسادت واقع شدند و حششان غصب شد، ما اهل بیت عصمت و طهارت(ع) هستیم.

■ **برای آنکه بتوانیم زیارت باکیفیت و مقبول داشته باشیم و از برکات زیارت امام رضا(ع) بهره‌مند شویم چه باید بکنیم؟ آداب صحیح زیارت چیست؟**

درباره آداب زیارت امام رضا(ع) باید توجه داشت امام معصوم(ع)، حی است، آن حضرات(ع) مثل اموات معمولی نیستند که ارتباطی با دنیا نداشته باشند بلکه در اعتقاد شیعه، امام زنده و حاضر است.

یکی از آداب مهم زیارت این است که من خود را در محضر امام زنده ببینم، وقتی انسان وارد حرم امام رثوف(ع) می‌شود باید ادب زائر و زیارت را هم رعایت کند. حواسمان باشد وقتی در حرم هستیم، صاحبخانه‌مان امام رضاست... مگر می‌شود بدون اجازه صاحبخانه وارد شد؟ برای همین توصیه شده اگر نمی‌توانید متن عربی اذن دخول را بخوانید متن فارسی آن را بخوانید. طرح رفاقت با پدر مهربان امت را داشته باشیم... رفیق امام رضا(ع) باشیم اما ادب رفاقت را هم رعایت کنیم؛ چراکه این ادب، انسان را منقلب می‌کند.

دیگر وجه ادب زیارت، خواندن زیارت مأثوره است، علامه مجلسی زیارت جوادیه را نقل کرده که بسیار پر محتواست، همچنین است زیارت امین‌الله؛ دیگر ادب تشریف به محضر امام رضا(ع) غسل زیارت است، غسل نمادی است برای پاک‌ی انسان از آلودگی‌های جسمی و روحی چنان‌که توصیه شده در غسل بخوانید خدایا خودم و قلبم را پاک کن.

امام هادی(ع) نیز نمازی را برای بالای سر حضرت علی بن موسی الرضا(ع) توصیه کرده‌اند شامل دو رکعت که بهتر است در رکعت اول آن پس از حمد سوره یس و در رکعت دوم سوره الرحمن خوانده شود. خلاصه اینکه انسان اگر ادب زیارت را رعایت کند و با امام رضا(ع) رفیق باشد مهم‌ترین دستاورد زیارت محسوب می‌شود.

آگاه باشید کسی که او(امام رضا) را در حال غربت زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌بخشد.

برش

اثر اخروی

زیارت امام رضا(ع) آثار اخروی زیادی هم دارد؛ یکی از اصحاب جوادالائمه(ع) نقل می‌کند از مولایم محمد بن علی الجواد(ع) شنیدم که فرمودند: در روز قیامت موازی منبر جدم رسول خدا(ص) منبری قرار داده می‌شود که روی آن منبر نمی‌رود مگر زائر پدرم علی بن موسی الرضا(ع). این حدیث در کنار خطبه ۱۰۴ نهج‌البلاغه خیلی معنا پیدا می‌کند. خطبه‌ای که امیرالمؤمنین(ع) فرمودند: خوشا به حال کسی که در قیامت به اندازه یک جای یا محلی برای ایستادن داشته باشد.

رهنمود

با زبان خودتان

با امام رضا (علیه‌السلام) حرف بزنید

«قبولی زیارت معنایش این است آن فیضی که از ملاقات این ولی خدا به ملاقات‌کننده می‌رسد، آن فیض به شما برسد؛ این معنای قبولی زیارت است.»

سال گذشته پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR به مناسبت فرارسیدن ۲۳ذی‌القعدة روز زیارتی مخصوص امام رضا(ع) برخی آداب زیارت را که رهبر معظم انقلاب در دیدار جمعی از پاسداران سپاه حفاظت ولی امر در تاریخ اول شهریور ۱۳۸۲ بیان کرده بودند، منتشر کرد، این آداب را بخوانید.

■ یک/ به حضور امام توجه کنید

شرط اول قبولی زیارت این است که با حضرت «ملاقات» کنید؛ یعنی رفتن به حرم و آمدن، صرف رفتن به یک مکان و بیرون آمدن نباشد؛ آنجا یک موجودی و یک روح والایی حضور دارد؛ به این حضور توجه کنید.

■ دو/ با امام حرف بزنید

«به چشم دیدن» لازمه ملاقات نیست؛ او هست و سخن شما را می‌شنود، حضور شما را می‌بیند، شخص شما را می‌بیند، با او حرف بزنید؛ این شد زیارت. زیارت یعنی همین ملاقات.

■ سه/ سلام بدهید

انسان وقتی به ملاقات کسی می‌رود، با او احوال‌پرسی می‌کند، به او سلام می‌کند؛ همین، در ملاقات روح مطهر ائمه(ع) و اولیای الهی هم لازم است؛ باید رفت، سلام کرد، عرض ادب کرد.

■ چهار/ با هر زبانی زیارت کنید

به هر زبانی هم می‌شود؛ اگر به همین زبان معمولی خودمان حرف بزنیم، این آداب ملاقات و زیارت صورت گرفته است.

■ پنج/ زیارت‌های ائمه(ع) را بخوانید

اگر بخواهیم با یک بیان شیوا و با مضامین خوبی حرف بزنیم، آن همین زیارت‌هایی است مثل زیارت مخصوصه امام رضا(ع)، زیارت امین‌الله یا زیارت جامعه.

■ شش/ حرف دلتان را بزنید

سعی کنید دو الی ۵ دقیقه، ولو ۵ دقیقه، دل را فارغ کنید از بقیه شاغل‌ها و متصل کنید به معنویتی که در آنجا حضور دارد و حرفتان را بزنید.

■ هفت/ جامعه کبیره بخوانید

زیارت جامعه مثلاً ۶-۷ صفحه است، وقت کردید همه‌اش را بخوانید، وقت نکردید یک صفحه‌اش یا نصف صفحه‌اش را بخوانید.

■ هشت/ در زیارت به مخاطب آن متوجه باشید

در حالی که متن زیارت را می‌خوانید، ولو معنایش را هم ندانید، متوجه باشید دار بد خطاب به چه کسی می‌خوانید. اگر این‌شد، آن وقت می‌شود زیارت.

■ نه/ دلتان به امام متصل باشد

بعضی‌ها خیال می‌کنند باید بروند حتماً به ضریح بچسبند! این‌ها چون دل‌هایشان وصل نمی‌شود، می‌خواهند جسم‌ها را وصل کنند؛ چه فایده دارد؟ یکی هم ممکن است دورتر باشد، اما دلش متصل باشد؛ این خوب است.

■ ده/ داخل حرم نماز بخوانید، ذکر بگویید

در داخل حرم نماز بخوانید، نماز قضا بخوانید، نماز واجب بخوانید، نماز مستحبی بخوانید، نماز برای پدر و مادر بخوانید، ذکر بگویید -لا اله الا الله بگویید، تسبیحات اربعه بگویید- به شرطی که دل وصل باشد.

«سعی کنید در حرم امام رضا(ع) ولو ۲ دقیقه، ولو ۵ دقیقه، دل را فارغ کنید از بقیه شاغل‌ها و متصل کنید به معنویتی که در آنجا حضور دارد و حرفتان را بزنید. به زبان خودتان هم با امام رضا(ع) حرف بزنید. اشکال ندارد. گفت:

گوش کن بـا لب خاموش سخن می‌گویم / پاسخم گویـه نگاهی که زبان من وتوست».